

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 419/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovéj (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti NUBIUM, s. r. o., Trenčianska 55, Bratislava, IČO 47 545 674, právne zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Mišúrom, PhD., Záhradnícka 27, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 135/2018 zo 6. marca 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 98/2019 z 23. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti NUBIUM, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti NUBIUM, s. r. o.,

Trenčianska 55, Bratislava, IČO 47 545 674 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 135/2018 zo 6. marca 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 98/2019 z 23. marca 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola v konaní o vypratanie nehnuteľnosti na Okresnom súde Malacky (ďalej len „okresný súd“) v procesnom postavení žalovanej. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 Cb 18/2016 z 28. februára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola sťažovateľke uložená povinnosť odstrániť na vlastné náklady z pozemku vo vlastníctve žalobcu 2 kusy reklamných zariadení – bilbordov. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že už pri prvom úkone v konaní uplatnila námietku miestnej nepríslušnosti, keďže podľa jej názoru neboli splnené podmienky pre aplikáciu § 20 písm. a) Civilného sporového poriadku [ďalej len „CSP“ (miestna príslušnosť súdu, v obvode ktorého sa nehnuteľnosť nachádza, ak sa spor týka vecného práva k nej)].

3. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol napadnutým rozsudkom krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Sťažovateľka napadnutý rozsudok krajského súdu napadla dovolaním, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predovšetkým napáda rozhodnutia všeobecných súdov najmä z pohľadu vyhodnotenia jej námietky miestnej nepríslušnosti, napadla aj všeobecnými súdmi aplikovaný výklad právnych noriem. Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd ani najvyšší súd sa s uvedenou námietkou „*nevysporiadali ústavne konformným spôsobom a to ani z hľadiska aplikácie procesných predpisov, ale ani z hľadiska odklonu od ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov*“.

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu sťažovateľka vytýka najvyššiemu súdu aj prílišný formalizmus, pokiaľ posudzoval dovolanie len z pohľadu § 420 písm. a) a f) CSP, hoci z „*obsahu podania*“ bolo zrejmé, že za primárne považovala sťažovateľka (dovolaateľka) porušenie práva na zákonného sudcu, čím bol naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP.

Sťažovateľka sa zároveň v ústavnej sťažnosti pomerne rozsiahlo snažila odôvodniť porušenie práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy), keď uviedla, že porušenie princípu právnej istoty a práva na spravodlivé konanie mali v jej právnej veci „*základ v nedostatočne odôvodnenom a nezákonnom*“ odňatí zákonnému sudcovi, resp. v prejednaní veci miestne nepríslušným súdom.

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom:

1. *„Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.03.2020 vo veci sp. zn. 3Obdo/98/2020 porušené boli.*

2. *Základné právo... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06.03.2019 sp. zn. 3Cob/135/2018 porušené boli.*

3. *Ústavný súd Slovenskej republiky Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.03.2020 vo veci sp. zn. 3Obdo/98/2020 zrušuje.*

4. *Ústavný súd Slovenskej republiky Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06.03.2019 č. k. 3Cob/135/2018 – 132 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.*

5. *Sťažovateľovi priznáva nárok na náhradu trov konania podľa vyčíslenia.“*

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Podstatu sťažovateľkiných námietok o porušení práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) tvorí argumentácia o ústavne nekonformnom výklade aplikovaných právnych noriem, nedostatočnom a nezákonnom odôvodnení vyhodnotenia námietky miestnej nepríslušnosti súdu a o prílišnom formalizme v rozhodovaní najvyššieho súdu.

K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

14. Ústavný súd nie je podľa ústavy jediným a výlučným orgánom ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. V zmysle princípu subsidiarity formulovaného v čl. 127 ods. 1 ústavy („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) nemal ústavný súd právomoc preskúmavať napadnutý rozsudok krajského súdu, keďže právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľky, ktoré ním údajne mali byť porušené, mal v rámci riadneho inštančného postupu a prostredníctvom dovolania najvyšší súd (najmä s ohľadom na uplatnenú opakujúcu sa argumentáciu sťažovateľky), pričom podanie dovolania sťažovateľka aj využila.

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

16. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predniesla argumenty totožné s námietkami uplatnenými v dovolaní. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení uvedenými námietkami (otázky právomoci a miestnej príslušnosti okresného súdu) sťažovateľky ústavne udržateľným spôsobom zaoberal.

Berúc do úvahy závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom opakovane predostiera argumenty (prvýkrát uplatnené už ako prostriedok procesnej obrany v konaní na súde prvej inštancie), ktoré už boli najvyšším súdom riadne vyriešené, a teda v tomto smere bola právam sťažovateľky ústavnoprávna ochrana (čl. 127 ods. 1 ústavy) poskytnutá (m. m. III. ÚS 198/2020).

17. Zároveň ústavný súd pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá potrebu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 od. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

18. Ústavnú sťažnosť treba v tejto časti považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09).

19. Ústavný súd ustálil (napriek pomerne neurčito znejúcemu odôvodneniu ústavnej sťažnosti) dva okruhy námietok proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Prvou námietkou je posúdenie rozsahu dovolania z hľadiska sťažovateľkou uplatnených dovolacích dôvodov [§ 420 písm. a) a f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP] a druhou samotné odôvodnenie napadnutého uznesenia.

20. Vo vzťahu k rozsahu dovolacieho prieskumu najvyšší súd uviedol, že, vychádzajúc z obsahu dovolania, sťažovateľka dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP označila iba formálne.

21. Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 593/2017).

22. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala „ústavne nekonformný“ výklad ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej len „stavebný zákon“), ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka neuviedla, v čom považuje tento výklad za nesprávny a svoju ústavnú sťažnosť koncipovala ako ďalšie odvolanie s využitím a zopakovaním argumentov z predošlých štádií konania pred všeobecnými súdmi. Ústavná sťažnosť je založená výhradne na neúspechu sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi, s právnymi závermi ktorých nesúhlasí, a teda ako taká je zjavne neopodstatnená.

23. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako súd dovolací v napadnutom uznesení jasne a zrozumiteľne vyjadril dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky odmietol. Bez potreby citácií z odôvodnenia napadnutého uznesenia či opakovania všeobecnými súdmi prijatých záverov ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení primeraným a v okolnostiach danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkou vznesené námietky. Závery prijaté najvyšším súdom týkajúce sa právomoci súdu vo veci konať, miestnej príslušnosti okresného súdu, ako aj použitej judikatúry nevykazujú znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa najvyšší súd natoľko odchyľil od znenia

príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

24. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 465/2017).

25. V súvislosti so sťažovateľkou priloženým rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 14 NcC 1/2019 z 29. januára 2019 (riešilo otázku miestnej príslušnosti) ústavný súd dodáva, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, I. ÚS 290/2010).

Ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

26. Na záver v súvislosti s namietaným porušením práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, z ktorej vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy (alebo medzinárodnej zmluvy), ktoré sťažovateľ uvádza v texte ústavnej sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07, II. ÚS 665/2014, II. ÚS 148/2017).

27. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru o odmietnutí ústavnej sťažnosti z dôvodov podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu